

Jaarverslag 2018

Leve de Legende!

Met de bekendmaking van het thema voor de viering van 2018 in maart vorig jaar, werd traditioneel de aftrap gegeven voor de viering van Leidens Ontzet. Het thema voor de 3 oktober viering 2018 was Leve de Legende! De Praalwagenontwerpwedstrijd werd voor de derde keer georganiseerd waaraan eenieder die dat wilde mee kon doen: vrienden, families, straten en wijken en andere sociale dwarsverbanden.

In 2018 was het 444 jaar geleden dat Leiden werd ontzet. Dat betekent dat Leidenaren elkaar al 444 jaar verhalen vertellen over de dappere strijd van de Leidenaren tegen de Spanjaarden. Van de legende van Cornelis Joppenszoon tot de arm van burgemeester van der Werf en het moedige spel van Magdalena Moons. Talrijke legenden en volksverhalen en mede hierdoor is Leidens Ontzet anno 2018 nog steeds een springlevend feest!

En nog altijd komt Leiden elk jaar tijdens 3 oktober samen in de Pieterskerk voor dankzegging en herdenking. Nog steeds wordt er haring en wittebrood uitgedeeld aan de Leidenaren en nog altijd is Leiden met 3 oktober gebroederlijk verbonden met elkaar tijdens het grootste feest boven de rivieren.

Dat is eigenlijk pas echt legendarisch en daarom het thema Leve de Legende! Om zo op gepaste wijze 444 jaar Leidens Ontzet te vieren.

Mede dankzij de actieve inzet van de vele vrijwilligers, de gemeente Leiden, de verschillende hulpdiensten en de steun van onze bijna 14.000 leden kunnen wij dit unieke volksfeest in stand te houden.

Algemene zaken:

3 October Vereeniging en K&G hebben de problemen uitgepraat: 'We hebben 2017 achter ons gelaten' K&G weer welkom op Ontzet! Zo luidde de kop van het artikel in het Leidsch Dagblad van 27 april 2017. Het vertrouwen is hersteld.

De Algemene Ledenvergadering is net zo traditioneel als alle programmaonderdelen en deze werd wederom gehouden in het Academieggebouw.

Na de vaste agendapunten zoals de verslagen van de secretaris, de penningmeester en kascommissie, droeg scheidend voorzitter Michiel Zonneville de voorzittershamer over aan Rik Kamps.

De heer Daan van der Zon is benoemd als nieuw bestuurslid en herbenoemd zijn de heren Bart van der Poel als penningmeester en de heer Charles Schulpfen als voorzitter van de commissie Haring & Wittebrood. Afscheid namen wij ook van Egbert Koops vicevoorzitter van de commissie Optocht & Taptoe.

De Leidse Brandweer won de praalwagenontwerpwedstrijd. Mede dankzij de bijdrage van de heer Joop van Egmond ex-brandweerman en kunstenaar. In juni bereikte ons het droevige bericht van zijn overlijden door een noodlottig ongeval.

Onze commissaris Guido Persijn is helaas in oktober 2018 overleden.

De rondvraag is traditioneel een leuk agendapunt. De heer Heruer vroeg ook dit jaar weer namens zijn tweelingbroer wanneer eindelijk eens de aanvraag ingediend wordt om

3 October op de Unesco Werelderfgoedlijst te krijgen. Hieraan wordt inmiddels hard gewerkt door de nieuwe voorzitter.

De heer De Kok zette iedereen op het verkeerde been door dit jaar geen vraag over de kermis te stellen, maar te vragen wat 'lo Vivat' betekent. Minerva Praeses Ivo Dorresteyn legde het uit, waarna de zaal spontaan het studentenlied 'lo Vivat' begon te zingen.

Een nieuw festival bedacht voor Leidens Ontzet. Zo stond op de voorpagina van het Leidsch Dagblad op 18 juni jl. Het Pieter van der Werffestival in de tuinen van museum Volkenkunde, speciaal gericht op middelbare scholieren. Tijdens Leidens Ontzet zijn er veel onderdelen voor jong en oud, maar deze groep viel net overal buiten. Een soort lokale versie van 'Holland got talent'. Want ook op Leidse scholen bulkt het van het talent. We missen deze doelgroep. Dit festival voegt iets toe.

We gaan bekijken of we een jeugdbestuur van de 3 October Vereeniging kunnen opzetten, die kan dan voor dit soort onderdelen het voortouw nemen, aldus onze voorzitter.

Mede dankzij de opbrengst van de veiling van het Gilde (€ 15.000,-) konden wij dit jaar weer een heel mooie Gehandicaptentoeer organiseren. De titel haringmeester ging dit jaar naar Casper Faassen die al 10 jaar deel uit maakt van de commissie Haring & Wittebrood.

Inmiddels ook traditie: onze deelname aan de Peurbakkentocht.

Op de laatste dag van El Cid week organiseerde de 3 October Vereeniging in samenwerking met de El Cid commissie het evenement Ontzettend Leidsch: Leidens Ontzet in het klein in het Van der Werfpark. Foodtrucks met haring & wittebrood en hutspot, een cantus van Leidse liedjes, een 3 oktober quiz en een cursus Leids! Een nieuw onderdeel van de El Cid week op initiatief van de 3 October Vereeniging.

Als klap op de vuurpijl bracht Pieter van der Werf een historisch bezoek! We kunnen trots zijn op de manier hoe we ons prachtige feest en de 3 October Vereeniging gepresenteerd hebben aan enkele duizenden nieuwe studenten. Een student is pas echt Leids als hij of zij het feest der feesten meeviert en de geschiedenis van het Beleg en het Ontzet kent!

Als eind augustus de eerste borden 'binnenstad gestremd' aan de ingangen van Leiden hangen en de feestwijzer is verstuurd, dan begint de voorpret al een beetje.

Met de opening van ons Servicepunt door de historische figuur Cornelis Joppensz, was Leidens Ontzet nabij. Bij de balie in de foyer van de Stadsgehoorzaal konden de bezoekers met vragen terecht over hun lidmaatschap, lid worden en informatie krijgen over de jaarlijkse feestelijkheden. En uiteraard waren er ook weer vele rood/witte items te koop. Nieuw in onze winkel waren de caps, sokken en schaaltes voor de haring. De t-shirts van het jaar ervoor waren wegens groot succes terug! Onze dank aan de Stadsgehoorzaal!

De kaarten voor de seniorenvoorstelling gingen 'grif over de toonbank'. Het enthousiasme voor de kaarten was groots, als vanouds.

'Wat komen we bevrijden? Leiden! Wat hebben we in onze boot? Haring en wittebrood!' Dat schalde over de Leidse grachten op 20 september. De intocht der Geuzen.

Het was de tweede keer dat de intocht plaats vond; het prille begin van een mooie traditie? We zullen zien. De intocht werd druk bezocht. Na de intocht werden de deuren van de Waag geopend en ging de inschrijving voor haring & wittebrood van start. Een lange rij geduldig wachtenden. Een citaat: 'De 3 oktoberkoorts begint eigenlijk hier. Ik heb daar zo'n zin in. Dit is een voorproefje, straks begint het echte feest!'

Jazz bij de Burcht inmiddels uitgegroeid tot een echte klassieker. Het is een van de eerste evenementen in aanloop naar de viering.

Het oefenen voor de koraalzing is uitgegroeid tot een evenement op zich. Het lijkt erop dat veel Leidenaren het oefenen van de Koraalzing gebruiken om vast in de sfeer van het feest te komen. 1500 waren het er deze keer, een absoluut record!

Een erg gewaardeerd evenement is het bezoek aan de instellingen voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking . Ruth Jacott maakte er een mooi feest van!

Tevens was er het jaarlijkse Jeugdvoetbaltoernooi bij Docos, de Hutspotbridgedrive en de rondgang en het bezoek aan de rust- en verpleeghuizen in Leiden door partners van bestuursleden en het bezoek aan de Kinderdaktuin van het LUMC.

En dan... de werkelijke viering!

De Pleintaptoe op 29 september werd goed bezocht, deze keer weer met medewerking van K&G.

De Seniorenvorstelling was zoals al jaren een groot succes. Vele meezingers zorgden voor een gezellige sfeer!

Wie denkt aan de kunst rond het beleg en ontzet van Leiden, ziet waarschijnlijk in de eerste plaats het standbeeld van burgemeester Van der Werf voor zich of het reusachtige schilderij van Van Bree.

Maar Van der Werf is in heel veel andere kunstwerken vereeuwigd en vereerd. In opdracht van wie en voor wie werden die kunstwerken eigenlijk gemaakt? Frans Grijzenhout, hoogleraar kunstgeschiedenis van de Nieuwe Tijd, is o.a. op die vraag ingegaan tijdens de 3 oktober lezing.

Het 3 October Live in Concert vond voor de 2^e keer plaats in de Stadsgehoorzaal. Een groot succes!

Wat het extra mooi maakte was dat onze Leidse Volkszanger Mart Hoogkamer er – met het orkest- een indrukwekkend O Sole mio uitperste.

En dan op 1 oktober, alsof het zo moet zijn: de eerste druppels vallen pas als de laatste klanken van het Wilhelmus wegsterven en ruim 3500 basisschoolleerlingen aanstalten maken het terrein van Sporting Trigon te verlaten. Het 26^e Minikoraal is na de intocht van de Geuzen eigenlijk de opening van de 3 oktober festiviteiten. Er werd weer uit volle borst meegezongen! Een lust voor oog en oor! Nieuw was de petje-op-petje-af quiz, waarbij de menigte 10 stellingen van de geschiedenis van 3 oktober op hun juistheid moesten inschatten. En dan...als burgemeester Van der Werf om stilte verzoekt en een denkbeeldige speld wil horen vallen, barst het kabaal los bij de aankondiging van Jochem Myjer. Jochem bespeelt de kids: 'Waar is de aller beroemdste schilder ter wereld geboren? Wat was de favoriete stad van Einstein, de beroemdste wetenschapper ooit ? Waar woont Armin van Buuren de beste DJ ter wereld?' Driewerf galmt er Leiden uit duizenden kelen, waarop K&G 3 'La la la Leiden' inzet en iedereen echt los gaat. 'Hier wordt het zaadje van 3 oktober geplant! Daar werk ik graag aan mee' aldus Jochem. Een volgende generatie 3 oktober vierders wordt klaargestoomd.

2 en 3 oktober, een korte heftige uitbarsting, pakweg 36 uur achter elkaar en het wordt het grootste volksfeest boven de Moerdijk genoemd: Leidens Ontzet. Het gaat ergens over zeggen de liefhebbers wijzend naar de geschiedenis van het beleg van Leiden en de bevrijding van de stad op 3 oktober 1574. Niet alleen bier, bandjes en botsauto's, maar ook koraalzing, herdenkingsdienst en de mooiste rij van Nederland bij de uitreiking van haring & wittebrood, zo vermeld het Leidsch Dagblad op 2 oktober 2018. 'Leidens Ontzet 'zit in ons bloed'.

Zonder kermis geen Leids feest. De gigantische kermis is weer teruggekeerd voor Molen de Valk en staat boven op het stevige dak van de ondergrondse parkeergarage. Er staan meer dan 100 attracties op de kermis. Nieuw was dit jaar de zweefmolen van 80 meter hoog. De populariteit van de kermis in Leiden blijft onveranderd groot!

Wederom de nostalgische kermis op het Pieterskerkplein. Historische attracties voor de allerkleinsten.

Nieuw dit jaar was op 2 oktober het Pieter van der Werffestival zoals eerder genoemd. Een activiteit voor en door middelbare scholieren met muziek en dans optredens in de tuin van het Museum van Volkenkunde. Een activiteit om te herhalen!

De traditionele Grote Hutspotmaaltijd werd op 2 oktober wederom geserveerd op de Hooglandse Kerkgracht. Een record aantal hutspotmaaltijden werd uitgedeeld! Een prima bodem voor een feestelijke avond. Maar liefst 7748 keer werd de traditionele maaltijd verorberd. Ook het haring en wittebrood was weer populair. 33018 visjes werden bij de Waag uitgedeeld op de vroege ochtend van 3 oktober.

En om half acht de start van de Taptoe, die wordt gehouden om Prins Willem van Oranje Pieter Adriaansz van der Werf, Jan van Hout, Jan van der Does en Louis Boisot te eren. Traditiegetrouw start de Taptoe bij daglicht en eindigt in het donker. Daarom worden alle deelnemers opgeroepen om op een creatieve wijze invulling te geven aan het vaste Taptoomotto: 'Een lint van licht door Leiden'.

De jury van de Cornelis Joppensprijs wees Hong Ying Sifu aan als winnaar van de taptoe. De tweede prijs ging naar Stichting Gymsport Leiden en Swift sleepte de derde prijs in de wacht

De Erepensing in Goud van de stad Leiden ging in naar het Rijksmuseum van Oudheden. De penning wordt jaarlijks aan de vooravond van de viering van Leids Ontzet in het Leidse stadhuis uitgereikt aan een persoon of instelling die zich voor de stad en zijn inwoners bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt of op positieve wijze heeft bijgedragen aan de beeldvorming van de stad. In 2018 vierde het museum haar 200 jarig bestaan.

Swingend naar 3 oktober! De traditie werd voortgezet, niet op de Garenmarkt, maar op de Kaasmarkt.

De zon komt op boven de Nieuwe Rijn; het is nog geen half acht, maar de Leidenaars hebben hun eerste liederen van de dag al gezongen tijdens de Reveille bij het stadhuis.

Later volgt meer gezang bij de koraalzing in het Van der Werfpark en tijdens de herdenkingsdienst in de Pieterskerk. Leiden voor een dagje het centrum van het universum en het brandpunt van de vaderlandse geschiedenis. Zeker 1500 man bij de Reveille en nog meer bij de Koraalzing staan klaar om te zingen over hongersnood en onderdrukking.

Na de Koraalzing wordt het Van der Werfpark: Kinderpark, het domein voor Leidse gezinnen. Naast de springkastelen, bestaat het vermaak uit straattheatervoorstellingen.

Tijdens de herdenkingsdienst gaat het er wat ingetogener en plechtstatiger aan toe. Predikant Joost Röselaers spreekt over vrijheid en identiteit. Dat voor veel mensen identiteit net zo vanzelfsprekend is als water voor de vissen. En dat was te zien in de kerk, rood-witte sjaals, stropdassen, 'hutspetten' en fleecetruien. De Leidse sleutels prijken op overhemdsboorden en revers en mezzosopraan Emma Brown heeft de Leidse vlag om haar schouders gehangen.

Als het lukt om tijdens een groot festival als Lowlands publiek te trekken met lezingen van wetenschappers, waarom zou dat dan op 3 oktober niet lukken? En de Universiteit die zo nauw verbonden is met het ontzet van de stad in 1574 mag dus eigenlijk niet ontbreken. Daarom slaat de Universiteit sinds een paar jaar op 3 oktober een tent op in het Van der Werfpark, waar Leidse wetenschappers tussen het feestgedruis door vertellen over hun onderzoek. Maar liefst drie keer achter elkaar zat de tent zo goed als vol!

Woensdagmiddag 3 oktober trok de kilometerslange optocht voorbij. 'Leve de legende!' met aandacht voor de geschiedenis van het beleg en ontzet van Leiden. Een lange rij wagens met beroemdheden die verbonden zijn met de Leidse historie. Willem van Oranje, Burgemeester Pieter van der Werf, Francisco Valdez, Magdalena Moons en Cornelis Joppensz, allen kwamen voorbij. Maar ook de spuitgasten waarvan de snorren bevroren tijdens de stadhuisbrand. Deze praalwagen was gebouwd door de brandweer Leiden. 444 jaar vierden wij ook met de jarigen op 3 oktober. Zij waren uitgenodigd om mee te gaan in de Grote Optocht door plaats te nemen op een praalwagen met daarop een feestelijke tafel met slingers, taart en kaarsjes. K&G deed weer mee met de optocht en zette de ernstig zieke Jeroen uit Valkenburg, in het zonnetje. Hij liep als tamboer-maitre voor de K&G band uit.

Leidens Ontzet is een feest voor iedereen dus ook voor de kinderen die in het LUMC verblijven. Daarom kwamen wij 3 oktober met een exclusieve voorstelling voor de kinderen in het ziekenhuis en hun familie.

Dit jaar konden de Leidse studenten zich weer van hun beste en natste kant laten zien tijdens het Polsstokverspringen. De deelnemers moesten proberen vanaf de Steenschuur in de armen van burgemeester Van der Werf te springen.

Met de crème de la crème der vuurwerkshows, de Pyromusical werd de viering afgesloten.

De viering verliep nog rustiger dan in 2017, hoewel er veel meer mensen op de been waren. Zo'n 200.000 mensen die 2 dagen lang buiten zijn, dat geeft best een hoop troep in de stad.

Op 4 oktober werd er hard gewerkt om de stad weer op orde te krijgen. Overal waren mensen bezig de restanten van 3 oktober weg te poetsen. Wij danken de gemeentelijke opruimdienst.

Bijna 2 weken na 3 oktober kleurde de stad toch weer even rood-wit. De winnaars van de tiende Rood-Wit fotowedstrijd werden bekend gemaakt. De eerste jaren waren het voornamelijk rood-witte sjaals en jacks, maar nu moet je een stuk origineler zijn om genomineerd te worden. Een hondje met een rood-wit dekje kreeg de speciale 3 Oktoberklui.

Het bestuur kijkt terug op 'een heel mooi jaar'.

Wij danken allen die meegewerkt hebben aan het doen slagen van deze viering: commissarissen, de vrijwilligers, medewerkers van de Gemeente Leiden, politie en brandweer.

Op 3 oktober vieren we de vrijheid. Voor onze vereniging is de historische context hierbij heel belangrijk.

Het Leids mechanisme dat 3 oktober heet. De geschiedenis van 444 jaar geleden zo levend houden. En dit met elkaar beleven alsof het een gebeurtenis is die gisteren plaatsvond. Drie oktober zit in onze genen! En aan ons om dat in onze genen te houden.

Volgend jaar weer. Zelfde tijd, zelfde plaats!

Ik dank u wel.

Jurgen van der Velden